

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
Na pol roka . . . . . 1 > — >
Na štvrt roka . . . . . — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:
MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.
sem sa majú posielat predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku
je 10 kr. Rukopisy sa naspá k nedávajú.

Mária Matka Božia.

Štátne matriky.

Bolo to radosti medzi liberálmi, keď pred rokom a niekoľko mesiacmi do života boli uvedené tie nové matriky. „Čo kňazia ztratili, to ľud vyhral.“ Takto pýšili sa v nadutosti svojej liberálni rytieri. Lež keby sa pýtali títo páni toho ľudu, že čo vyhral s tými novými matrikami, nuž zaiste odpovedal by im, že vyhral z koláča diery, ba ešte horšie, vyhral to, že nové ťarchy musí znášať, mnohé útrapy a unúvania musí konať, a matriky predsa horšie má, nežli predtým, keď ich kňazi viedli.

Avšak beda tomu, kto opovážil by sa proti novým matrikám dačo povedať. Hneď by bol buričom, jak nie vlastizradcom. Čo liberáli porobia, to musí byť všetko výborné a prospešné.

Nuž predstavíme teraz jedného svedka, ktorý nepatrí k ľudovej strane, ba rozhodno nepriateľsky vyslovil sa proti nej. Veď liberáli vždy len ľudovú stranu pomlúvajú, že vraj len ľudová strana a jej nesvedomití vodcovia búria proti tým „užitočným“ novým zákonom. Predstavíme teda teraz takého svedka, ktorý veľké zásluhy získal si pred liberálmi, pokiaľ on ohnivo bojoval pod zástavou tých nových zákonov a ochotno hlasoval na ne.

Znamenitým našim svedkom proti novým matrikám je vyslanec Karol Eötvös, úd Kossuthovej strany. Tento pán snáď v lyžičke vody rád by utopil ľudovú stranu, a hľa, predsa to isté hovoril o nových matrikách, čo i ľudová strana. On sám hlasoval na ten nový poriadok a teraz už nahliadol, že veru tie kňazské matriky lepšie boli, nežli terajšie „hlúpe“ rubriky štátnych matrik. Uznal teda tento pán kossuthista, že kňazi múdrejšie viedli matriky, nežli terajší páni štátni matrikári. Uznal, netajil a nové matriky verejno v snemovni „hlúpymi“ pomenoval.

Páni liberáli oči otvárali, ako sova, keď svetlo vidí. Štátne matriky sú vraj „hlúpe.“ Či to nie je búrenie proti zákonom? Beda tomu, kto by to so stránky ľudovej povedal. Zaiste odobrali by mu slovo preto, že zákony a štát urážal. Nuž ale Eötvös, kossuthista, nemôže búriť, preto i predseda snemovne mlčal, keď štátnym matrikám dalo sa meno „hlúpych“ rubrik.

Nad týmto novým menom štátnych matrik rozmyšľajú noviny „M. Állam“ v č. 29. januára a takto píšu: „Teda hlúpy je poriadok štátnych matrik. Ba hlúposťou je celá cirkevná politika. Hlúposťou bolo pobúriť pokoj krajiny,

keď len *hlúposť* zavesili na krky ľudu cirkevnou politikou. Hlúposťou bolo rozhádzať mnoho storočné ustanovizne, základy kresťanského spoločenstva. Hlúposťou bolo . . . nechať viesť matriky drahými a predsa nespoľahlivými medzitkami (úradmi), keď cirkve *aj lacnejšie, aj lepšie* to vybavily. Hlúposťou bolo skoro pol-druha millionovým ročným výdavkom obťažovať daňujúcich občanov tej krajiny, v ktorej tisíce a tisíce obcí *nemajú školy* a v ktorej menší plat dajú učiteľovi, nežli dákemu pomocnému sluhovi v úrade. Slovom, jestli je svet len márnosťou nad márnosť a všetko je márnosť, vtedy liberalismus je hlúposťou nad hlúposť a všetko je hlúposť.“

Takto píšu, hľa, teraz o tej novej „hlúposti“, ktorú Eötvös v štátnych matrikách našiel. Tento kossuthista štátne matriky „hlúpymi“ pokrstil, lebo presvedčil sa, že staré matriky cirkvi múdrejšie boli vedené. Nielen ľudová strana, lež práve i ten pán, ktorý vsemožne bojoval za ten nový poriadok, i ten presvedčil sa o „hlúposti“ nových matrik.

Liberálov, pravda ukrutne to zamrzelo, keď i kossuthista svedectvo „hlúposti“ vystavil štátnym matrikám. Preto liberálny vyslanec, Edmund Gajári žid, brániť chcel štátne matrikárstvo a hovoril, že notári teraz lepšie vedú matriky, pokiaľ majú vraj väčšiu vzdelanosť, než duchovní.

No nechceme urážať pánov notárov. Ale to len predsa každý vie, že kňazi vyššie školy musia vybaviť, než notári. I to je všeobecne známo, že kňazi nesekírovali tak ubohý ľud, jako teraz mnohí matrikári. Veď i v liptovskej stolici tak zachádzali niektorí matrikári s ľudom, že sám podžupan prinútený bol oznámiť stolici, že daktorí matrikári rozličné ťažkosti činia mladoženíchom, že pre dosť malú chybu ľud drzo odháňajú a pekným slovom ho nepoučia. Preto stolica napomenula matrikárov, aby s ľudom priateľsky zachádzali, aby sa nadarmo neháčili, nerozhadzovali, aby ľud dľa povinnosti svojej poučili a zvláštne aby za úradnú prácu svoju ľud *nezdieľali*. Takto písaly to noviny „Alkotmány“ v č. 301. minulého roku.

O vzdelanosti pánov matrikárov mohol by svedčiť i senohradský pán kaplán, Ondrej Zlatoš. V Senohrade (hont. st.) matrikárom je akýsi Pokorný. K tomuto vzdelanému pánovi išiel p. kaplán Zlatoš a pýtal si vysvetlenie v akejsi veci. Matrikár namiesto vysvetlenia *do tváre udrel* kaplána. Súd posúdil matrikára na tri dni do väzenia a 30-zlatovú peňažnú pokutu. O tejto vzdelanosti pána matrikára chýr

priniesly Nár. Noviny v č. 26. pod týmto menom: „Bánffyho najnovší husári-matrikári začínajú tak bašovať, ako ich otecko.“

Nuž, keď matrikár dovolil si i kaplána do tváre uderiť, čo potom dovolí si, keď jednoduchý sedliak stojí pred ním? Taký pán matrikár zabudne na to, že on je sluhom obecnstva, že povinnosťou jeho je ochotno slúžiť, zabudne, že úrady sú pre ľud, ale nie ľud pre úrady, zabudne, že ľud krvopotne spláca daň, aby úradníci plat svoj dostať mohli. To je chyba, že úrady mnohokrát plahočia sa po právach ľudu, jako keby ľud bol otrokom a úrad neobmedzeným pánom. Úradník vážif si má ľud, pretože z mozolí ľudu žije a právo ľudu má zastávať.

Štátne matriky teda už teraz „hlúpostou“ sú v očiach Eötvösa kossuthistu. A čo bude ešte neskôr, keď na javo vyndú všetky chyby nových matrik? Dožijeme sa ešte, že obrátia sa na farské úrady, aby chyby a nedostatky štátnych matrik napravili. Stalo sa to už i v iných krajinách, že farské matriky na pomoc boli volané pre nedostatky štátnych matrik. Budúcnosť ukáže, či Eötvös mal pravdu, keď nové matriky menom „hlúpych“ rubrik pokrstil. Teraz ešte z cirkevných matrik berú sa výťahy. Ale tak o 20 alebo 30 rokov, pri assentírkach a pri dedičných pádoch preukáže sa krásna spoľahlivosť nových matrik.

Preto ľudový vyslanec, Rudolf Páder žiadal v snemovni, aby vláda smilovala sa nad ľudom a aby nepotrebné výdavky štátnych matrik na inšie a osožnejšie veci obrátila. Veď vždy viac a viac útrat požadovať budú nové matriky. Nielen že notári prekážaní sú v úrade svojom tým matrikárčením, lež i ľud mnoho času utratí, mnohé unúvania podstupif musí, väčšie farchy znášať musí pre tie veci, ktoré kossuthista Eötvös „hlúpymi“ pomenoval. x.

POLITICKÉ CHÝRY.

Proti zvýšeniu kvóty. Hevešská stolica na stoličnom shromaždení pojednávala i vyrovnanie s Rakúskom. Na návrh jedného výborníka stolica uzavrela, že prípisom obráti sa na snem, že by snem na žiaden pád neprijal povýšenie kvóty. Spolu stolica oslovila i iné stolice, aby s podobnou žiadosťou obrátili sa na snem. Nuž a jak pán Bánffy už vopred slúbil vo Viedni, že uhorský snem kvótu zaiste povýši? Môžu potom stolice prosif, vyprosia z koláča dieru.

Volby v Rakúsku. V marci budú nové volby v Rakúsku už dľa nového volebného zákona. Tento zákon rozmnožil voličov a ľudu väčšie právo udelil.

Dľa tohoto zákona statkári volia 85 vyslancov, mestá 7, obchodné komory 21, obce 130, a najnižšia trieda (piata) 72 vyslancov. Táto piata trieda prvý raz bude teraz volif svojich vyslancov. Volby v Rakúsku prevádzajú sa v najväčšom poriadku. Úradníkom nesvoobodno tam kortešovať. Biskupi rakúski spoločným listom upozornili voličov na krivdy a urážky katolíkov a poučili veriacich svojich, ako majú sa pri voľbách držať. Nikto to tam nemá za zlé rakúskym biskupom. U nás v Uhorsku liberáli vždy len to vyvreskujú, že kňazi nesmú miešať náboženstvo do politiky. Prečo nezakázal nik rakúskym biskupom upozorniť veriacich na urážky náboženstva? Či je v Rakúsku inakšie učenie Cirkve katolíckej, jako u nás v Uhorsku? Rakúskym biskupom nik nenadáva do vlastizradcov a buričov. A v Uhorsku, ako to Lepsényi 26. jan. verejno v snemovni predniesol, lapať rozkázal slúžny tých kňazov, ktorí pred voľbou večer po 7. hodine na ulici chodili a na 48 hodín kázal ich zavreť, aby nemohli hlasovať. Dľa reči Lepsényiho v obci Kotori (zalánsk. stol.) vybubnovaf dali verejne, že 10 zl. dostane na deň každý, kto na vládneho vyslanca hlasovať bude. Nuž v Rakúsku, tam medzi tými nenávidenými Nemcami, takýto neriad netrpí sa pri voľbách. Liberáli v Rakúsku už dogazdovali.

Zavrátený ministerpredseda. Bánffy usiloval sa v snemovni zakrývať volebné škandály a povedal, že v Šahách násilensvá páchala opposícia proti liberálom, ba že vodcovi liberálov i dom bol zborený. Voličia zo Šiah uverejnili v „Nemz. U.“ svoje osvedčenie, dľa ktorého vodca liberálov tam ani do domu nemá, ba naopak, že vlámali sa do toho domu, vyfali všetky ruže v zahrade, vybili obloky na tej izbe, kde spal nie vládny liberál, lež gróf Eugen Zichy, kandidát opposície Apponyiho. Do izby hádzali veľké skaly, záclony potrhali a len náhode možno ďakovať, že neporanili Zichyho. Toto stalo sa 25. oktobra pred voľbami. Druhý dom v Šahách nebol zborený, iba tento spomenutý, ktorý patrí Benjaminovi Sáhimu. Avšak tento pán nebol vraj vodcom liberálnej strany. Takto zavrátili voličia zo Šiah (hont. st.) pána ministerpredsedu. Treba k tomu tvrdá koža.

Luteráni a civilné manželstvo. Pruský kráľ, ako hlava luteránskej cirkve, vydal „Trauordnung“ (sobášne nariadenie), v ktorom stojí, že civilné manželstvo, dľa nauk luteránskej cirkve nie je manželstvom. Manželstvo, dľa učenia Božieho, nastane len po sobáši, uzavretom v chráme. A mnohí „biskupi“ našich uhorských luteránov predsa hlasovali na civilné manželstvo. Či pruský kráľ lepšie vie, čo je učenie Božie, nežli spomenutí „biskupi“?

Pensionisti na sneme. Ešte nikdy toľko stoličných úradníkov, slúžnych, podžupanov, notárov a podnotárov nebolo vyvoleno za ablegátov, ako teraz. Všetci títo bývalí úradníci, teraz liberálni ablegáti, pensie žiadajú od stolíc. Peštianska stolica odoprela takým pánom pensiu. Temešská stolice ale udelila pensiu hlavnému notárovi a jednému slúžnemu, ktorí stali sa ablegátmi. Dr. Fülöpp advokát temešvársky appelloval proti tomu. Otázka, či pensiu prekaží.

Krajinský snem.

30. jan. Pokračovala sa debatta o rozpočte ministerstva vnútorných záležitostí. Székely ablegát oznáva, že pri otázke tejto ani sami liberáli, vládu pod-

porujúci zastupitelia nielen že nevychvalovali našu administráciu, ale poukázali i na jej chyby. Opozície chcejú radšej starú administráciu nazad uviesť, ktorá však novozmeneným pomerom nebola by v stave zodpovedať. Višontai radí, aby vláda vyňala porotné súdnictvo z rúk porotných súdov, a aby vláda už ráz legislatívne zakročila o sociálnej otázke. — Tóth si žiada čím skoršie predloženie návrhu zákona o reforme administrácie. Nasledovaly interpellácie: Višontaiho v záležitosti strajku v Anine, Kossutha v záležitosti cesty Muravieva do Paríža a Berlína.

31. jan. Minister osvety a náboženstva podal referátu o hajdu-dorogskom biskupstve a o uhorskej liturgii. Prešlo sa potom na uhorský krajinský archív, o ktorom vyslanec Thály tvrdil, že smrdí od plesne, nemá ktoby ho zriadil.

3. febr. Po prijatí administratívnych útrat stolíc ľudový vyslanec Páder napádal matrikárov, že sa oproti ľudu surovo chovajú, že nedržia úradné hodiny, pomimo toho, že celá táto zbytočná inštitúcia je veľmi drahá. Žiada vládu, aby národ od matrikárov oslobodila. — Reč bola potom o divadlách peštianskych, na ktoré sa ročne stá a stá tisíce z krvutne platenj dane vyhadzujú, jako ľudový Molnár sa vyslovil — k rozširovaniu nemravnosti. Žiada, aby sa v dni cirkevného smutku, jakožto v zelený štvrtok komédia neztvárala za naše peniaze.

4. febr. Finančný minister Lukács predložil návrh zákona o zmene zák. čl. XV. z roku 1868. týkajúceho sa lotteriového dôchodku. Dľa návrhu tohoto má sa 1-ho augusta malá číslová lotteria zrušiť a na miesto nej uviesť triedová lotteria. — Nasledovalo potom pojednávanie posicie divadel, po tomto zdravotníctvo. Samuel Papp drží zapotrebné, aby sa vo sneme obšírnejšie v tejto záležitosti hovorilo, najmä teraz, keď krajine zas od východu hrozí nákaza morová. Odporúča do pozoru vládne záležitosti týkajúce sa nálezcov, špitálov a blázincov, hlavne ale polepšenie hmotného odmenenia okresných lekárov.

5. febr. Až traja rečnili z ľudovej strany. V záležitosti zdravotníctva držal dr. Major reč, ktorej každého slova môhol si minister Perczel povšimnúť. Základná znalosť, a mnoho skúsenosti charakterizuje reč jeho. Buzáth zapodieval sa zvláštne s nedostatkom lekárného liečenia chudobnejšej triedy, rozprával o falšovaní potravných článkov atď. Rakovszky krátku, ale obsažnú reč povedal o brutálnom zachádzaní žandárov, ktorých vláda často upotrebuje na nezákonné triznenie a prenasledovanie občanov, zvláštne pri zhabaní zákonitých práv. — Odpovedal mu Gajári, ktorý vstal k obrane ministra. Vyčítal Rakovszkému, že príklady rád berie z Rakúsov. „Odtiaľ beriem príklad — odvetil Rakovszky — kde väčšia sloboda panuje“.

6. febr. Dokončili debatu o rozpočte ministerstva vnútra. Rečnil Polónyi odpovedajúc vyslancovi Fenyvessymu na jeho urážajúce poznámky. Anton Mócsy predniesol reč o zlomyseľne zostavenom hátku voličov po celej krajine. S tým sa dokončila debata. Liberáli, jako majú v obyčaji éljenovali ministra.

L'udová strana v Trenčianskej!

Nedávno shováral som sa s mojím susedom, o ťažkom postavení našej ľudovej strany. Pretriasli sme všetké tie trpkosti, tie prenasle-

dovania, tie ukrútnosti, ktoré táto jedine o nás sa starajúca strana pri voľbách podstúpil musela. Zo všetkých strán je obklúčená nepriateľmi, ktorí klamstvom, cigánstvom, falošnosťou, podvodom — a keď takto nejde — hrôzbou, trestom, pokutami, atď. usilujú sa ľudovú stranu znivočiť.

A hľa táto strana navzdor tomu všetkému je zo dňa na deň pevnejšia — a stojí jako pevný múr, ktorý ani pekelné brány nepremôžu. Ľud v trenčianskej stolici počnúc od Bánoviec až po Čacu je jedna pevná refaz, ktorú ani pán Szalavszky i s jeho všetkým apparátom nikdy viac nepretrhne. A bárs pri voľbách ablegátskych, len skrz klamstvo a nesmierné násilienstvo „na oko“ v menšine zostala; tojest nevyhrala: lebo to hlavný župan nedovolil — morálne však úplne vyhrala! To sami páni trenčiansky uznali. A keď sa dôverne shovárajú medzi sebou, uznať musia že ablegáti trenčianskej stolice len úradníkov a židov na sneme zastupujú. Ani jedného ľud sebe nezvolil; ani jeden nemôže sa s dôverou svojich voličov chváliť! . . .

A keď hľadáme príčinu tohoto, keď dobre skumáme premenu tohoto spokojného ľudu. . . na to príndeme: že ľud tento už dávno čakal na túto premenu. A len príležitosť sa neposkytla . . .

Konečne začaly sa cirkevné zákony pretriasať!

Ľud v trenčianskej je velice chudobný! A príčinou tohoto je najviac židovstvo.

Pán a roľník, majiteľ a nádennik, kupec a priemyselník sa najviac na židov ponosovali a ponosujú. A dnes už verejne sa hovori; že to jarmo, ktoré nám židovstvo naložilo, musíme čím skôr s pleca zhodiť.

Príležitosť k tomuto doniesly cirkevné zákony.

Ľud trenčiansky je nábožny a vo viere svojej netrpí premeny: tým viacej keď vidí že jeho nepriateľ žid sa mu najviac do viery stará. A či neni pravda? ktože v trenčianskej začal cirkevné zákony ľudu vysvetlovať? či nie židi?

Židi rozdrážili ľud náš! židi z nenávisti začali proti kňazom ľud veriaci búriť! A kňazi trpezlivo všetko znášali — až keď bolo mnoho, vtedy sa zaujali otázky tejto. A zaujali sa ľudu svojho sebe zvereného.

A ktože sa staral o ľud? Páni ablegáti trenčianskej; len počas voľby poznali voličov! Jaký že sú to teda zástupcovia ľudu? Stoliční páni lebo nemali jako, lebo o biede ani nevedeli; alebo bolo dosť, keď sfúbili! to sa nau-

čili od ablegátov! A pre ľud trenčiansky by mnoho bolo i sľúbiť i splniť.

Takto ten ľud sklamaný — inde nemal priateľa len v kňazovi. Páni trenčiansky si mysleli — že kňazi nič nestoja — ba čo viac verejne bola výpoveď vynesená, že kňazov na stoličný dom nepustia! Z kňazmi opovrhli! A dnes jak by im bol vzácny jeden kňaz!...

Medzi tým založená bola ľudová strana; ktorú noviny „Krešťan“ začaly rozširovať a ľud v trenčianskej skrz „Krešťana“ poučený: od svojich kňazov dokonálejšie povzbudený; s radosťou pristúpil ku tej strane, ktorá si za cieľ vzala, o ľud sa starať. — Čo aj istotne prekoná — keď jej pán Boh k vláde sa dostať pomôže. Že sa to hneď nestane, to je isté! Ale že zvíťazí časom musí; to je tiež isté! „Z malej iskry veľký oheň býva.“

Otázka je na včul len tá, či ten ľud vydrží v svojej trpezlivosti! Lebo sem i tam ľud je velice rozhorčený na židov od volieb kde najviac židi ukázali svoju neľudskosť a bezochivosť! Tak že teraz je sa i čo obávať hrozného antisemitizmu, ktorý ukrutným spôsobom sebe na židáčkoch zadosť učinenie požadovať bude. A keď sa toto ztrhne, vtedy ani pán Szalavszky nebude moc pomáhať svojim klientom. My si toto nežiadáme vidieť; lebo výchor všetko hrnie; ale ktože je vstave príval zastaviť, keď je už raz v sile. Dobré bude nad touto otázkou rozmýšľať, zakaiaľ sa ešte pomoc najst môže.

Jano z budy.

Nová kniha.

„*Ľudevít Kossuth pred súdnou stolicou historie sveta,*“ je nápis toho veľikého asi 350—370 strán obsahujúce diela, ktoré behom dvoch-troch mesiacov má výnst z tlače. Povolane je toto dielo v opravdivej barve predstavíť Kossutha, ku ktorému doposiaľ ešte i mnohí slováci neslušnou svätoúctou sa chovali; v tomto diele je on omaľovaný tak, jaký on skutočne bol; veľa chýb on mal, a môžeme povedať, že viac zlého, ako dobrého nám navaril. Ráz, účinkovanie, dobré i zlé vlastnosti: sú v tomto diele tak verne, a svedomito opísané, že by to ani ten najsvedomitejší dejepisec nebol mohol ináč urobiť.

Cena toho diela je: 2 zl., pre odberateľov Krešťana 1 zl. 70 kr. Prosíme ctené čitateľské obecenstvo už vopred prihlásiť sa, aby sme vedeli, v koľkých výtiskoch ho máme nechať

tlačíť. Obrátiť sa môže v tejto veci hockto na vydavateľstvo diela „Ľudevít Kossuth“ Bpešť, Práter u. 44.

Čo sa reči týka, táto je tak jednoduchá, že bez všetkej ťažkosti aj ten najjednoduchší nevzdelaný čitateľ môže túto knihu čítať.

Poučí sa z nej ctený čitateľ nielen o Kossuthovi, lež vôbec o politických pomeroch tohoto storočia v Uhorsku. K tomu je v nej reč i o liberalismu, o socializmu, o hospodárstva položení a o rozličnosti vierovyznaní. Nenachádzame dostatočných slov, s ktorými by sme hodne odporúčať mohli.

Veľký

„Krešťanský kalendár ľudovej strany“

na rok 1897.

sa môže dostať za 30 krajciarov u
Františa Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.

Po každých 10 výtiskoch sa dá jedon čo pridavok. Poštové útraty my zaokrývame.

Pomoc vycicaným Rusincom.

V horných stolicach Uhorska strašná bieda ukazuje sa medzi Rusincami. Chudobný a od privandrovanych úžerníkov na žobrácku palicu privedený ľud tento najviac prebýva v stolicach Ungvárskej, Beregskej, Marmarošskej a Ugočskej. Pri odhalení millennárnych pomníkov, pri Munkáči a v Beskydách, na vlastné oči presvedčili sa páni ministri a páni ablegáti, že z Haliče *privandrovani úžerníci* na spôsob pijavíc vyciciavajú a do naha vyzliekajú ubohých sedliakov a potom držia ich v hnutnom otroctve. S batôkom, s pinklom privandrujú také haličské pijavice a o krátky čas celé dediny majú v špinavých pazúroch svojich.

Ľud nesvedomito na žobrácku palicu privedený, hmotne a mravne zkynožený, súcít a útrpnosť vzbudil v pánoch pri millennárnych slavnostách. Veď kamenné srdco musel by mať ten, kto nepoľutoval by ľud sožobračený, v hrabivých pazúroch úžernických bolestno stonajúc. Čože stoja millennárne parády a pomníky, keď ľud znivočený ani kúsok čierneho chleba nemá do úst položiť?

Nahliadli teda strašné položení vycicaných Rusincov a 4. februára v Pešti ku porade shromaždili

sa vyslanci spomenutých stolíc, aby strašnej biede Rusincov odpomohli. Julius Firczák, grécko-katolícky biskup munkáčsky predsedoval porade, v ktorej účasť brali vyslanci spomenutých stolíc a gróf Jozef Török, hlavný župan ungvárskej stolice.

Nápadné je, že všetci prítomní páni uznali, že hlavnou príčinou biedy Rusincov sú židovskí úžerníci z Haliče privandrovaní. Ján Nedeczey, krajinský vyslanec ku obrane ľudu odporúčal, aby predovšetkým prekazilo sa *privandrovanie haličských židov*. Treba by bolo, hovoril, aby vláda prekážala pristehovanie sa haličského židovstva. To nie je vraj antisemitizmus, nie nenávisť proti židom, ale je to len potrebná a oprávnená obrana. Preto treba by bolo, aby každá stolica nariadila, žeby každý privandrovaný žid preukázal, že má nepohnutelný majetok v hodnote aspoň 500 zlatých.

Takto narádzal vyslanec Nedeczey a poukázal na smutné položenie Beregskej stolice. V tejto stolici je i taká obec, v ktorej už len osem Rusincov sedliakov má ešte v rukách malý svoj majetok; ostatní sedliaci všetci v zálohu majú svoje majetky v rukách privandrovaných úžerníkov. Sedliaci platia celú daň a úžerníci do kapsy vstrčia si užitek. A tak je to i s dobytkom. Preto vraj treba je, aby stolice *úradne prenasledovali úžerníkov*. Zaviesť vraj treba *spolky*, aby ľud dostať mohol lacné požičky a tak aby vyslobodil sa z rúk úžerníckych. Treba dať ľudu pasienky, lúky, práce do prenajmu; treba napomáhať dochovávanie dobytka. Zanedbaný je vraj priemysel dreva, halenový, tkáčov a hospodárstvo mlieka; treba tieto veci napomáhať s pomocou štátu.

Všeobecnej pochvaly došly slová tieto. Vyslanec Bartha radil, aby odpustila sa daň obciam, pretože ľud už *na desať rokov* dlžen je daň. Treba vraj upozorniť vládu, aby ovocinárstvom napomáhala.

Hlavný župan Török schvaľuje návrhy rečníkov a poznamenal, že *na horných stranách samé krčmy napomáhajú skazu ľudu*. Proti tomuto musí sa dačo urobiť. Vyslanec Lónyay zase hovoril, že veľká úloha čaká *na kňazov*. Kňazi vraj účinkovať majú na ľud.

Nuž, ono je to všetko pekné, čo tí páni pohovorili. Len nech to povedia i v snemovni. Nech nehanbia sa i verejno povedať, že úžerní krčmári, haličskí židia nivočia ľud opustený. Pri voľbách do krčmy nútili voličov a ku korhelici ich učili mnohí páni. Teraz už kňazi majú napravovať, čo diví korteši a úžerní krčmári zhumplovali. Inokedy na kňazov šinfujú, že ľud búria. Len keď už zle-nedobre, potom už i kňazi majú „účinkovať“.

No zapamätajte si aspoň to, že i vyslanci uznajú *potrebu spolkov*, tak tiež že uznajú nebezpečenstvo, ktoré ľudu hrozí so strany haličských židov. x.

Shromáždenie socialistov.

Na dolných stranách vlasti našej smutné pomery panujú medzi hospodárskymi robotníkmi. Viackrát vzbúrili sa už maďarskí poľní robotníci proti úžerným arendátorom. Žandári museli viackrát zakročiť, aby vzbúru poľných robotníkov utišili. Krv biednych robotníkov tiekla. Avšak bodákmi, guľami nedá sa biede odpomôcť.

Rozhorčenosť vyciciavaných robotníkov použili cudzozemskí socialisti, ktorí menovite v Nemecku silnú stranu si utvorili. Títo nemeckí socialisti poburujú i rozhorčených maďarských robotníkov.

Začiatkom februára z mnohých maďarských miest a obcí vyše 100 poľných robotníkov išlo sa v Peštbudíne. Radili sa o smutnom položení svojom. Len to je chyba, že nespokojnosť robotníkov použijú mnohí buričia, ktorí vrecká svoje pchajú grošmi ubohých robotníkov. Menovite židovskí špekulanti osoh vedia brať i z biedy robotníkov. Huckajú ľud proti majetným triedam, poburujúce noviny píšu pre robotníkov, za vodcov biedneho ľudu sa vytrubujú a možným grošom robotníckym napchávajú vrecká svoje.

I pri peštianskom shromáždení poľných robotníkov dokázalo sa, že maďarskí robotníci presiaknutí sú už nebezpečným duchom socialistov.

Socialisti chcú mať všetko *spoločné*; majetky, prácu chcú tak podeliť, aby už tu na zemi bol raj a blaženosť pre každého. Preto menujú sa socialistami, pretože latinské slovo „socialis“ znamená toľko, čo „spoločný.“

Len to je chyba, že títo socialisti, alebo „spoločničkári“ zabúdzajú na to, že tu na zemi nikdy nebude raj, lež udolie plaču. Na zemi darmo čakáme uplnú blaženosť a spokojnosť. Človek stvorený je nie pre zemskú radosť, ktorá len do času trvá. Srdco človeka žiada si radosť a blaženosť *večnú*. Túto spokojnosť a radosť večnú žiaden špekulant a žiaden socialista nenajde tu na zemi, lež len u toho Pána, ktorý vládne večnou odplatou, u Boha.

Tu na zemi nikdy nebude, byť nemôže „socialna“, to jest (po slovensky) „spoločná“ rovnosť. Keby sme dnes podelili všetky majetky, už zajtra nebolo by žiadnej socialnej, spoločnej rovnosti. Jeden by dobre gazdoval so svojím podielom, druhý by poľovicu podielu svojho snáď odpredal a tretí zase by snáď celý svoj podiel za krátky čas premárnil. Potom znovu museli by sme sa deliť a predsa socialnej, spoločnej rovnosti nikdy by sme neobsiahli, pretože ľudia nie sú rovnakého ducha, zmýšľania, lež jeden zmýšľa a gazduje tak, a druhý zase inak. Len Boh sám učiní medzi nami rovnosť pri večnej odplate. Len pred Bohom všetko je socialné, spoločné, rovnaké. Len Boh udelí socialnú, spoločnú, rovnakú odplatu všetkým, či kráľom, či zo-brákom.

Avšak socialisti terajší nič nechcú vedieť o Bohu, o viere. Socialisti nepotrebujú vraj

Boha; oni potrebujú len peniaze, aby mohli socialno, spoločno jesť a piť. Na dušu, na večnosť ani nepomyslia. Ich bohom je brucho a ich dušou je hrtan. Oni nepotrebujú neba; oni chcú len na zemi žiť. *Čím menej práce a čím väčší plat.* To je ich hlavné heslo.

Socialistom vodu ženie na mlyn terajší liberalismus. Liberáli tiež hlásu rovnosť, bratstvo, lenže namiesto rovnosti a bratstva dávajú nám násilníctvo, tyranstvo. Liberáli tiež nestarajú sa o náboženstvo. V liberálnom štáte každá viera je rovnako dobrá, ba liberálny štát dovoliť musí i svobodu beznáboženstva. Liberáli vytvárajú Boha zo zákonov, ich bohom je štát. Štát je prameňom práva a zákonov. Čo väčšina uzavre, to je zákon, to je vôľa štátu. Vôľu väčšiny musí každý zachovať, avšak Bohu nech slúži, ako sa mu páči.

Socialisti radujú sa tomuto liberálnemu učeniu, ba ešte väčšiu svobodu a rovnosť hlásu, nežli liberáli. Keď má byť rovnosť, nech je rovnosť i v majetkoch. Keď pred štátom i beznáboženstvo je dobré, teda spravme si už tu na zemi raj. Keď vôľa väčšiny je svätá, nech vôľa chudoby panuje. Však liberáli učia, že vôľa ľudu má byť zákonom. Nech sa teda ľud nedá boháčom vyciavať. Boháčov je menej, chudobného ľudu je viac. Keď je chudoby viac, nech teda vôľa chudoby panuje. Však liberáli učia, že vôľa väčšiny je zákonom.

Nuž z tohoto porovnania vidíme, že liberalismus ocom je socialistov. Preto socialisti najlepšie v tých krajinách sa rozmnožujú, v ktorých duch liberalismu zavládnu. Kde mravnosť a náboženstvo napomáhané je od štátu, kde v školách a v rodinách náboženstvo čo základ štátu považujú, tam socialisti nemajú príhodnej zeme. Kde Cirkev neprenasledujú, tam i v kruhoch socialistov miernejší duch panuje. Kde beznáboženstvu brány neotvárajú, tam i robotníci sú nábožnejší. Nábožní robotníci šťastie sú pre štát. Nábožní robotníci žiadajú si tiež svoje právo, svoju svobodu, lež nezapomínajú na Boha, na dušu, nehromžia na vieru, na bohatšie triedy a nesprisahajú sa proti trónom a oltárom.

Takíto nábožní a bohobojní robotníci žiadajú si právo svoje kresťanským spôsobom, *kresťanskými spolkami*, a jestli menovať možno ich socialistami, oni nie sú bezbožnými, lež sú bohobojnými, *kresťanskými socialistami*.

Takýchto kresťanských socialistov nemusí sa báť ani Cirkev, ani štát. Ba Cirkev len užitočnú službu koná štátu, keď množstvo chudobných robotníkov chráni pred bezbožnosťou neznaohov socialistov. Kde spolky kresťanské otvárajú sa, ku obrane robotníkov, tam ne-

možné sú také krvavé vzbúry, aké udaly sa i u nás na Dolniakoch.

Také shromáždenia, ako nedávno v Pešti, len poburujú a huckajú biednych robotníkov. Na tomto shromáždení socialistov hromžilo sa na kňazov, na biskupov, na majetné triedy, posmech činil sa z náboženstva a to *v prítomnosti policajtov*. Nuž pri ľudových našich shromáždeniach väčší pozor dávali žandári na našich rečníkov. Keď len spomenul kto obranu kresť. náboženstva, to ihneď búrenie bolo vraj proti iným náboženstvám. Väčší pozor dával sa na ľudovú stranu, nežli na peštianskych socialistov z náboženstva posmech činiacich.

Socialisti v Pešti hromžili na biskupov a na majetky Cirkve. Nech by ľudoví rečníci len spomenuli boli majetky židov, hneď boli by lapení čo buričia. Preto noviny „Alkotmány“ v č. 29. písaly, že tak zdá sa, ako by liberálom po chuti byly reči socialistov. Keď vraj liberáli budú chcieť odobrať a soštatniť majetky Cirkve, budú sa môcť odvolávať na tú *žiadost ľudu*, ktorú počuť bolo na shromáždení socialistov v Peštbudíne. Týchto socialistov nerozhnali, bárs ich rečníci hlásali, že nemajú ani Boha, ani vlasti. Kam to povedie? x.

Najblaženejšia smrť.

*V Nazárete bol dom, jeden z tých chudobných,
Leďva on tam stojí, tak sa haňbi iných,
Ale sa nehaňbi jeden figový strom:
K obrane, jak dcéra tam si stojí pri ňom.*

*V milom chládku toho figového stromu
Vidieť starca myslíac, peknú to podobu;
Hlavu smutno spustí, sedí zamyslený,
Šedá jeho brada dosiahne až k zemi.*

*On je tesár mesta, poznajú ho ľudia,
A nečudujú sa, že jeho tu vidia,
„Sálem, Jozef, Sálem!“ — tak ho pozdravujú,
A keď hlavou kývne, zas ďalej kráčajú.*

*Teraz nedbá na nič, nech tam bude kto chce...
On si jako vetrik, tajné slová šopce,
Jako ten vetriček, čo z Genezarethu
Sladkozvučne prišiel až k jeho ušiam tu.*

*Šťastný Genezareth! tak z úst starca zaznie,
Prečo nemôžem byť aj ja tam, prečo nie!?*

Šťastný Genezareth! ty vidíš docela
Synáčka božieho a nebies priateľa.

„Ja tam nemôžem ísť, ah! taký som chorý,
Tôňa smrti už tu okolo mňa chodí;
Taký som už slabý, jako rosa zeme,
Ktorá, kedy zmizne, to ani nevieme.“

„Id' môj milý vetrik, id', povedz Pánovi,
Že Jozef smrteľní si posteľ hotoví,
Ze Jozef sa chystá už ku otcom svojim
Ze zomret' nemôžem, dokiaľ ho nevidím!“

Na to, jak sirota, začal kviliť, plakať,
A slzy na bradu počali mu padať,
Tam sa legotajúc, jako mrazné pole,
Ktoré milé slnko v jaseňi ohreje.

Ale, jako harfa, jeden hlas zazneje,
A Jozef Ježiša vidí hneď pri sebe;
Útrpnosť a úsmev z tváři sa mu skeveje
Jako keď slniečko s chmárami bojuje.

„Neplač, otče, neplač, tu som, už som prišiel,
Plameň tvojich vzdychov až tam ku mne došiel,
Tu som, oblapam Ťa, jako Boh a človek,
Aby som osladil ten ostatný tvoj vek“.

Tak hovoril Ježiš starcovi milému,
V hlase zaujímavom duša trasie sa mu,
Potom nič nevravil, len sa naklonilo
Vždy horiace srdce nad hrúď starca milo...

Drahé slzy myjú tvár Jozefa milú,
Jako letní dažďik zem naň žiadostivú;
Koľkorázi Jozef zavrel oči, kým žil,
Toľko bozkov Ježiš mu na ne pritlačil.

A pri hluku srdca ani nezbadali,
Že blažená matka už tam pri nich stojí;
Jozefovu ruku trasúcu lapila,
Ktorú k ostatnému požehnániu dvihá.

„Povedz, boží Synu, povedz božia Matko!
— Hovorily bláde ústa starca takto —
S čím som si zaslúžil tú blaženosť a cieľ,
Aby som na vašich rukách do neba šiel?“

Alebo kde idem, kde že sa ponáhlam?
Pri vašej láske tu tiež nebo som mával,
Česť a sláva Tebe, nebies Pane veľký,
Oh nech Ťa oblapím ešte raz — na veky!

Syn boží sa smutne kloni k tvári jeho,
Pobozkať ešte raz holuba sivého,
A keď ostatný bozk na rtách Jozefa znel,
Prevzal jeho dušu do božskej duše svej.

Poslovenčil: Ignác Gessay.

Krčmár a Satan.

(Dva listy, ktoré z ich súkromných papierov čestným spôsobom
vybral Matej Chvojka, ľudový učiteľ.)

I.

Diabolskému jasnému Veličenstvu!

Jasný, dobrotivý knieža a pane! Úctive Vám oznamujem, že som otvoril miestnosť výčapnú, ktorú som pekne a pohodlne zariadil a v nej predávam víno, pivo, pálenku a iné liehoviny, ako rum, slivovicu, likéry a podobné nápoje jakosti výbornej. Domnievam sa, dobrotivý a vážny pane, že s týmto mojim podnikom súhlasíte, a že naše záujmy sú rovnaké, ačkoľvek sme rôznej povahy — ale v tomto obore ponúkam sa Vám v najhlbšej pokore za spojenca. *Jedine, čo od ľudí žiadam sú ich peniaze; ostatné ale vezmite si Vy, telo, dušu, ducha.*

Privedte teda do mojích miestností pilných, pracovitých, striezlivých a vážených ľudí, a ja Vám odovzdám z nich leňochov, opilcov, bedárov a žobrákov.

Privedte mi húfne deti, a ja skoro zničím najdražšie nádeje, ktoré v nich ich rodičia skladali; predovšetkým treba tieto *hneď v útlej nevinnosti* skaziť, lebo v dobe ich staroby dalo by nám to viac práce.

Privedte mi otca alebo matku — najradšej ale oboch — a skoro nasejem k radosti Vašej rozbroj a svár medzi nich, a budú hanbou a nešťastím svojich detí. Bude-že civilných rozsobášov!

Privedte mi cnostného a sviežeho mládenca, a skoro zničím jeho mravnosť a šľachetnosť, podkopem jeho zdravie, umorím jeho silu, zkrátim jeho život, slovom olúpam ho o všetko.

Privedte mi čistotnú mravnú dievku, a uvidíte, že za krátky čas pripravená bude o cnosť a pannosť a stane sa tou najpodlejšiou nešťachetnicou, — ktorú ale budete môcť upotrebiť za nástroj k zvädzaniu ku nepravosti.

Privedte mi nádenníkov, roľníkov a priemyselníkov, a ručím Vám za to, že ich ťažko mozolne vyrobené peniaze privedú ich u mňa do záhuby, otupia ich smysle, urobia nešťastnými ich domácnosti, ožobráčia celé ich rodiny, slovom podrežú všetkým hrdlá.

Privedte mi vyznavačov kresťanstva, a pomály — ale tým istejšie — udusím v nich svedomie i nábožnosť, znivočím horlivosť a lásku k cirkvi, ale privediem a použijem ich k tomu, aby rozširovali medzi ľuďmi neveru, nemravnosť a bezbožnosť. A nakoľko možno i kazateľov a vychovateľov mi privedte. Týchto síce žiadny dôvod ľahko nepresvedčí a neskláti; avšak ja svojimi lichovinami ukážem im pravých divov, tak že srdce Vaše radosťou jasať bude. Lebo tak spôsobím v národoch a v cirkvi zmätok a kresťanské náboženstvo potupou pokalím, pretože pevne verím, že sa ľud pridržať bude nás a nie Boha; áno každá babka, ktorá by mala byť venovaná na

cirkev, chrám, kazateľa, učiteľa, nábožensko-poučné knihy alebo iné šľachetné ciele, pôjde do môjho vrečka.

Konečne ale Vás prosím, aby ste prilákal do mojich miestností voličov, vyslancov, úradníkov a sudcov, -- aby tak cirkevné i svetské zákony prestupované boli a rovnoprávnosť, pravda a spravodlivosť aby v posmechu utlačená bola. Tak ľud povedie život sodomo-gomorský a Vaše Veličenstvo sláviť bude *triumf* na zemi a bude mať neslýchaný a nesčísľelný počet poddaných v pekle.

V nádeji, že obdržím skorú odvetu značím sa
Vášmu Veličenstvu

cele oddaný

Ielk Pinkeles, krčmár.

II.

**Ctenému pánu Icíkovi Pinkelesovi,
krčmárovi!**

Milovaný môj bratre! Týmto nežným menom dovoľujem si Vás drahý priateľko, nazívať, pretože máme naše záujmy a práce rovnaké a sme, ako vidím jednomyselní a duchom zcela sjednotení.

Z celej duše a zo všetkých síl privoľujem a pripojujem sa k Vášmu prihlasu a návrhu; veď som sa už dlho márne namáhal získať niekoho, kto by takéto alebo tomuto podobné dielo medzi ľuďmi podnikol. V najhlbšom pekle nenašiel som ducha, ktorý by vo veľkom rozmere sveta takúto veľkú prácu na záhubu a zničenie nesmrteľných duší bol podujal, ako to Váš zámer a záujem chce.

Vyslal som bol (ako priateľovi sdelím Vám všetky moje tajnosti) ukrutného diabla vraždy, ktorému sa síce podarilo tisíce ľudí zo sveta odpratať avšak čo mi to prospelo? Boli to zväčša bezbranní a nevinní ľudia. Tak stretlo sa jeho vyslanie s nezdarom.

Poslal som ale ducha chlipnosti a nemravnosti. Pravda s veľkým uznáním dosvedčujem, že sa mu podarilo mnoho, veľmi mnoho junochov a krásnych nevinných dievčat hriechom poputnať, jich cnosť zničiť a šťastie olúpiť, a mnohého potupnou smrťou do predčasného hrobu vrhnúť; ale aj mnohí z rúk jeho milosťou Kristovou, ktorý je mojím najúhlavnejším nepriateľom vytrhnutí a tak zachránení boli.

Vyslal som aj diabla lakomstva a úžery, a vskutku, mnohí boli zapletení v jeho zlatých sieti; avšak veľmi skoro, svojím chovaním -- nie súc dosť chytrý v nenávisť prišiel, a menovite, keď sa každý presvedčil, že všetko svoje bohatstvo na zemi zanechať musí: počet jeho obeti bol pomerne veľmi skrovný.

Vojna, mor, hlad, občerstvo porúbaly a skazily mnohých; avšak boli to zlí i dobrí spoločne, a tak nebe práve tolko získalo, čo ich získalo peklo.

Už, už zaplakať som musel z celej duše, lebo zdalo sa mi že berla moja bude mi odňatá -- zvlášte od tej doby, čo evanjelium všade sa rozhlasuje a osvietené pokolenie ľudské ho prijíma. Vidíac tento jeho rapídny pokrok, až som sa triasol -- a začínam volať: „beda mne!“ -- Tu, môj drahý bratre prišlo mi Tvoje drahé a vzácne písmo. Ale dovoľ, Icíčko môj, abych ti tykal, lebo krom koruny a žezla si môj drahocenný priateľ a mne úplne rovný! Klenba pekla otriasla sa keď som v radosti zvolal: „Našiel som! Našiel som! Dobré je!“ Všetci pekelní duchovia

a moji poddaní radostou plesali, slyšiac Tvoj odkaz a gratulovali mi k Tvojmu priateľstvu. Ach objať by Ťa chcel na mieste! Vedľa mňa ba zrovna u mňa na mojom tróne máš miesto zabezpečené. Tvoj obchod je dobrý pre nás oboch! Ty sa budeš peniazmi obsípať -- len predávaj usilovne a ja na pomoc pošlem Ti celý húf duchov pekelných. Len Ťa prosím nemeškaj, ale buď obratný ako vo dne tak v noci, ako v robotný tak sviatočný a nedefinovaný deň. Nech hladom umierajú ľudia, nech hynú hneď v mladom veku; nech sa ženám srdcia žiaľom pukajú; nech sa bieda a psota rozmnoží, aby ľud zúfať a proti Bohu reptáť môhol; -- a nech sa rozšíri spusta a bohaprázdnosť po celej zemi. Naplň žaláre korheľmi, -- zločinci, chudobinca leňochmi a žobrákmi, nemocnice nemocnými. Nech zrastie Tvojím pričinením a Tvojou zásluhou, počet vražd, smilstva cudzoložstva, krádeží a palačstva. Treba aby boli v každej obci zlodeji, vrahovia, aby bol žalár a šibenice. Ty nedbaj na nič, len nech túžba Tvoja po peniazoch a bohatstve vyplnená bude.

Dovoľ ešte, Icíčko môj, abych Ťa potešil. Dávam Ti darom tvrdé srdce, aby si lahostajne dívať sa mohol na slzy chudoby, aby si lahostajne a s neverou počúval všetky reči o súdu a o večnosti. Nedbaj nič, nech Ťa nazývajú diablovým faktorom a spojencom. Ja Ti umožním, aby si mohol vždy hrať veľkého pána a nemal žiadneho svedomia. Bázeň Božia nebude Ťa znepokojovať, a na hrob a večnosť ani nepomyslíš. Budeš vždy veselého ducha a budeš mávať vždycky groša veľkú summu. Tvoja všetka práca, ktorú v mojom a svojom záujme podnikáš, bude bohaté odmenená, dokiaľ prídeš ku mne, kde práve v prostredí pekla na svojej pravici chystám Ti zvláštne miesto.

Pozdravuje, objíma a bozkáva Ťa Tvoj knieža a pán a zároveň i brat až do dňa súdneho oddaný
Satan Lucifer v. r.

Upozornenie!

Vyzyváme všetkých ctených predplatiteľov „Kreštana“, ktorí predplatky na bežný rok ešte neobnovili, aby nám ich čím skôr doposlali, lebo -- pretože sme už v druhom mesiaci nového roku -- na konci mesiaca zastavíme rozposielanie novín všetkým tým, ktorí doteraz predplátok ešte nezaslali. Aby sme k tomuto neboli prinútení, opätovne prosíme o zaslávanie predplátok!

Vydavateľstvo „Kreštana.“

Jeho Veličenstvo kráľ náš odcestuje 20-ho februára do Cap-St.-Martinu na návštevu kráľovnej, kde pobudne asi dva týždne. Panovník náš má ísť i do Petrohradu na návštevu ruského cára, ktorý vlani tiež bol na návšteve vo Viedni. V početnom sprievode jeho na tejto ceste bude i gr. Golluchovsky, minister zovňutorných záležitostí.

Trenčiansky fõišpán že pôjde. Niektoré noviny oznámily, že Szalavszky, hlavný župan trenčiansky zaŤakuje. Ale aby to nebolo veľmi nápadné, že za istý čas podrží ešte prešporské županstvo. Známo je, že ľudový vyslanec, J. Kubina akési staré veci zo života pána Szalavszkého spomínal na sneme. Snáď len pre tieto staré veci nerozlúči sa pán fõišpán od Trenčanov? Veľmi želeli by za ním.

Fõišpán sa stratil. Oravský hlavný župan, Juraj Szmrecsányi zaŤakoval za úrad. Noviny písaly, že mnoho dlhov narobil, preto musel sa utiahnuť. Nitrianske noviny „Ny. Sz.“ v č. 6. písaly, že bývalého pána fõišpána i v Nitre hladali a nemohli ho najst. „Ufujazdil vraj, ponevác peňažné pomery svoje nemal v poriadku. Tento pán to bol, čo za súcého bol uznatý, aby vyšetrovanie viedol v chýrečnej nitrianskej voľbe Tarnóczyho. Jaká je vláda, na takého človeka sverí svoju záležitosť. Dva roky minuly od nitrianskej voľby, a nič nepočul o vyšetrovaní, len to, že fõišpán Szmrecsányi ušiel. Divná vec, my práve to boli by sme čakali, že G. Tarnóczy ujde“. Teda ani „šťastlivo“ prevedená kubínska voľba nemohla oratovať pána fõišpána.

Zle je. Medzi dolnozemskými sedliakmi veľmi šíri sa učenie socialistov jako i beznáboženstvo. Sedliackí socialisti začiatkom februára shromáŤdenie držali v Peštbudíne. Tu oslovili sa, že oni nemajú ani Boha, ani vlasti. Nad touto smutnou vecou rozmýšľajú noviny „Magyarország“ a ponosujú sa, že za tridsať rokov u nás nič neusilovali sa zákony a školy, aby prekaziť mohlo sa rozprásenie náказы. „Nemali piánu do budúcnosti. Žili so dňa na deň bez vyšších cieľov, nesvedomite habúc pritom do vrecák všetky výhody, ktoré dáva moc.“ Takto lamentuje „Magyarország“ a uznáva, že Boh a vlasť tvoria základ právneho poriadku u vzdelaného človečenstva. „Kto napadne základ, na ktorom vystavila sa summa božských a ľudských ustanovizní behom tisícročia: ten je alebo blázon, alebo zlosyn . . .“ — Nuž, a ktože zaviedol zákon beznáboženstva? Kto je teda tým bláznom, alebo zlosynom, čo napadnul základ božských a ľudských tisícročných ustanovizní?

V nitrianskej stolici, medzi najbohatších statkárov patrí i 95 židov. Jako z tohoto vidieť sú židáci teda v tejto stolici už dobre osadení. Je to podobne i v trenčianskej a vôbec na celom hornouhorsku. Žid barón Popper dostal nedávno vyznačenie, hviezdu na krížik radu Fr. Jozefovho.

Ani mu neverili. Dr. Klamárikov odchod z ministerstva takto sprevádza „Hazánk“: „Bol bezmenným hlavným direktorom, ktorého meno neznal na hornom vidieku nikto, okrem jeho spoluprofessorov slovenského pôvodu, a kto predsa znal jeho osobu, považoval za absurdum i len myšlienku, žeby z neho mohol kedy byť ministerský referent o uhorských stredných školách.“

Poldruha tisíc zločinov spáchalo sa minulého mesiaca v Budapešti a síce v 162-och pádoch proti ľudskému životu, v 1281 páde proti majetku namierených. Najväčšieho z týchto dopustil sa Alfonz

Hrabal (Hradil), ktorý jednu starenku pre mizerných pár zlatých zavraždil. Z Peštu uskočil do Viedne, kde podobným spôsobom mordárstva sa dopustil. Policia ho do teraz ešte nechytla, bárs mu už viac razy na stõpu prišli.

Podpaľacstvo. Z Kysáča nám pišu: Dáky zločinec podpaľoval u nás jedon za druhým 23., 25. a 26. januára v maštali, kde dve kravy a štyri jalovice vždy podrezávané ale zachránené byly; oheň udusili. Dňa 27. zhorel v humne podpálený stoh muharu. Dňa 29. bol podpálený stoh ľadníka, ale oheň udusený. — Toto podpaľacstvo bolo oznámené dňa 29. januára kr. sedrii v Novom Sade. Ztade sľúbili vyšetrovanie na Hromnice, no posiaľ chodí.

U peštianskych matrikárov je veľmi Ťažko sa zosobášif. Často sa stáva, že mladoženici so svojimi nevestami čakajú celé dni v úrade tomto bez toho, žeby čo vykonali. Ba deň po dni musia prísť, aby konečne vybaviť mohli vec svoju. Nedávno sa matrikár jednoducho ani nedostavil v úrade, a hrba ľudí čakala celé dopoludnie, až popoludni ím dali na vedomie, že aby prišli zajtra, dnes už nič nevykonajú. Jedna mladá nevesta sa ponosuje, že sa už týždeň „sobášif“ a darmo, ešte nič nevykonala. Že vraj kto jej vynahradí tú škodu, čo jej táto neprijemná vec spôsobila. — Jak snadno bolo do stavu manželského vstúpif pred tým!

Židi v Trnave sa vysmieľajú z nášho povzbudzovania, aby kresťania len u kresťanov kupovali. Že si vraj s tými slovami trebárs celé plachty môžeme potlačiť, nič neosoží, keď je v Trnave celý obchod v židovských rukách, na toľko, že tam u kresťana ani len handričky na boľavý prst nedostane kúpif. Uznáme že darobné je vtedy naše povzbudzovanie v Trnave, ačpráve veľmi smutno to vyzerá, že duch obchodný je na toľko ztratený medzi trnavskými kresťanmi. Avšak ľudová strana ani tu nezaloží ruky, úfame, že práve napomínanie naše povzbudí i na týchto stranách kresťanstvo k zakládaniu kresťanských obchodov, gazdovsko-potravných a úverných spolkov.

Nemocný ruský cár. Ruský cár sa dá operovať na hlave, lebo lebka na tom mieste, kde cára bol ranil jeden Japonec pred pár rokmi, keď cár Mikuláš II. ešte jako následník trõnu cestoval po Asii, značne mu opuchla a lekári sa obávajú, že by kosť mohla rásť do vnútra hlavy a tak by robila tlak na mozgy. Ku prevedeniu operácie vyhľadli ruského profesora Pavlova.

Pravdivý obraz terajších smutných okoličností podal Mikuláš Szemere z príležitosti slávnosti vydržiavanej pamiatke Széchenyho v Národnom Kasíne. „Dnes — rečnil horespomenutý — mnoho rozprávame, málo cítime; u nás už nič nemá vážnosti; blížime sa k jakémusi tovarišskému nihilismu; statočnému človekovi už beda žif; neodpláca sa cnosť, netresce zlosť; jednoduchému človekovi sa v každodennom živote ani nevyplatí statočnosť; vo vyšších vrstvách (to jest veľkí páni) môžu beztretno robiť, čo sa ím ľubi len nech povedia, že je to politika!

Prečo sa množia porcie? Z Hruštína, oravskej stolice nám sdeľujú, že tam pri katolíckej škole jestvuje aj škola, ktorej tam naskrz neni za potreby, lebo od dvoch rokov, čo tá škola je zavedená, učiteľ jej ešte ani len jedného žiaka v nej nemal. Ten ale predsa Ťahá 500 zl. r. platu, ktorý si ešte o 79 zl. povýšif žiada. Či si ešte pomocného učiteľa nebude pýtať, to ešte nevieme.

Prvá doktorka v Srbsku je slečna Darina Meleničova. Mesto belehrad dovolilo jej verejne prevádzaf lekárstvo, ba vymenovalo ju za mestskú lekárku.

Z hora — z dola.

Keď sme nášho skromného „Kreštana“ ľudu slovenskému do rúk dali, učinili sme to nielen tým cieľom, aby sme ho vo zväsku našej jedinej spasiteľnej ľudovej strane udržali, lež cielili sme i tam, aby sme ho nielen v politických záležitostiach, ale aj v inom ohľade poučovali, čo preňho prospešného, užitočného s tým ho obznámili. Menovite vynasnažujeme sa pozornosť čitateľov našich povzbudiť vôbec na celý spoločenský život ľudu, väčším dielom tých istých okolností. S vďačnosťou dávame teda miesta dopisov z rozličných strán, aby sa rozhľad čitateľov našich rozšíril, t. j. aby sme vedeli jedon s druhým kde sa kto jako má, čo nového ďalej vo svete?

Slováci sú rozšírení, a síce stále osadení po celej uhorskej krajine. A trebárs osúd chudobného človeka, — už či roľníka, či nadenníka, či priemyselníka, alebo nejakého remeseľníka po istých vidiekoch je ten istý, predsa veľký rozdiel je v spoločenských okolnostiach našich.

Celkom ináč — no v každom ohľade horšie — vyziera vyobrazenie toho spoločenského života na hornouhorsku, jako dolu na veľkom kuse slovenskej zeme v Slavonii.

Nebolo nám tu na hornozemsku nikdy k závideniu, lež v tak smutnom položení sme snáď ešte nikdy neboli, jako v terajšej dobe.

Dopisy z hornouhorska asi takto maľujú tunajšie okolnosti:

Kňaz je na našich stranách v dnešných pomeroch poľutovania hodny. Prenasledujú ho tým viac, čím horlivej účinkuje a pečuje o dobro telesné a duševné jemu zverených. Každý uličník môže ho beztrestne obražaf, preto, že sa nechce klanaf zlatému telaťu. — Najväčšiou pliahou našou je žid. Toto sú naši novomódni magnáti, pritom jedovatí, jako had, ktorý sa pľazí, kým nedostane a neudusí korisť. Beda nám, ktorí sme sa už tou korisťou staly!

1. Roľník je veľmi nešťastné stvorenie, na tomto hriešnom svete, s tým už nakladajú ako s hoviadkom, len pri voľbách ho poznajú, vyjmúc tých ktorý sa v nejakom obecnom úrade nachádza, ten sa dobre cífi, na kožu svojích spoluobčanov. Roľe neurodné, ťarchy neznesiteľné, a o iný zárobok sa nám nepo-

stará ani štát, ani panstvo, ani nikto. Žije, jako môže z milosti božskej a zo sľubov liberálnych ablegátov.

2. Majster, remeseľník má najsmutnejšie povolanie, najme ak má deti a čelaď, je opravdivý krajinský otrok. Všade ho najdu, kde pride platif, a to bez milosrdenství mnohí musia odhladovať tie veľké ťarchy, ktoré naňho uvalujú, a čo za to má.

3. A ponevác väčšina ľudů v dnešnom čase je bez citu, tak na nejaký lepší obrat je ťažko mysleť, náboženstva a národy sú s fanatisované, a úpad človečenstva je blízky. Bo dva nebezpeční a smrtedelní nepriateli číhajú na nás, a ssajú našu nevinnú krú i židi a páni.

Teda hotový Babylon celé hornouhorsko.

Potešiteľnejšie zprávy podávajú nám Slováci v svojom postavení z dola zo Slavonie. Keď som sa pred rokmi z Lúk, z trenčianskej stolice sem do Slavonie presťahoval — piše nám jeden dopisovateľ — ťažko mi bolo opustiť rodisko moje, zanechať dolinku v ktorej som sa narodil a mladovek môj prežil, no vidiac, že blahobyť tu nám viac poistený, jako na Horniakoch, uspokojil som sa. Nie sme tu v cudzine, lebo bratov Slovákov tu máme po celej Slavonii a žijeme v pokoji, v svornosti a kresťanskej láske. Slobody tu máme toľko, koľko nám jej len Pán Boh dopraje. Úradníci a páni nás neprenasledujú, jako v Uhorsku, a židov nemáme nad sebou. To je hlavná vec nášho živobytia, že je človek samostatný a neprehánia ho tu žiaden plachetkár, ako našich bratov na Horniakoch. Nič by sme si teda tak vrele nepriali, jako keby sa naši hornozemský bratia k nám pripojili a pristehovali. Boli by sme im vo všetkom na pomoci, at.ď.

Vysvitá z Dopisu tohoto, že sú i kraje, kde sa Slováci lepšie majú, jako pod Tatrými.

Tatran.

Pozemkové dane. Súkromný majetok cisára rakúskeho nachodí sa, okrem panstva Rohregg a Gutenbronn v Dolnom Rakúsku, skoro výlučne v Čechách a zaujíma asi 34.771 hektárov. Od toho platí cisar, ako veľkostatkár, štátu ročne 94.230 zl. dane. — Knieža Adolf Schwarzenberg platí ročne 207.574 zl. V Čechách zaujímajú Schwarzenbergské panstvá asi 30 štvor. míľ; majú 22 zámkov, 171 dvorov, 106 horární, 24 píl atď. — Panujúci knieža Ján Lichtenstein platí 103.724 pozemnej dane. Len v Čechách, na Morave a v Sliezsku obnášajú majetky Lichtensteinovské 22 štvor. míľ, okrem majetkov v Dolnom Rakúsku, Uhorsku a Štyrsku. Má 46 zámkov.

Besný človek. V Orave, v obci Slanica, Ján Brna, obecný hájnik a spolu vychýrený jáger, na ľudí chce poľovať. Od ablegátskej voľby, pred ktorou strieľal na Antona Klinovského veľkupca zo Slanice, ako neohrozeného ľudáka, ustavične mu človečina smrdí. Najnovšie, 27. jan. židovským smradom ošialený zase na ľudí strieľal, čo už pri moc bolo i trafil na chlapov, ktorí ho trochu precúdili a teraz už na posteli strieľa. Ľudia sú celkom nalakaní pre toho zúrivca, tak že sa boja večer na ulicu vynásť. Taký nebezpečný človek je hájnikom, ktorý aj v hore chce ľudí postrieľať. A miesto toho, žeby ho i služby už dávno boli zbavili, i flintu mu vzali a príkladne potrestali: tí trpia, ktorí ho ešte tešia, lebo sa proti jeho napadnutiu spravodlivo bránia. Lenže ten môže aj na ľudí strieľať, ako hájnik z obecnej hory stromy popredať, a predsa sa mu nič nestane, lebo on „pre pána veľkomožného musí zastrelíť srnu, keď by aj Kristus Pán na nej sedel“, ako sa on sám jednúc túžil. Na čo jeho služobného, ktorý tiež bol na tej poľovačke, na skutku hrom zabil a aj jeho samého ohlušil, lenže pri tom všetkom nevstúpil do seba, a teraz sa už drží za nepremožiteľného, a myslí, že snád on Pána Boha zastrelí, keď ho vtedy hrom nezabil. Len pomáľičky! Boh je nie náhlivý, ale pamätlivý!

Nová dielňa v horňozemsku. V Bánskej-Bystrici blízko cementovej fabriky postavila za nedlho zas novú dielňu na voskové plátno. Dielne takéto samostatnej ešte niet v celom Uhorsku. Prešporská je filiálkou jednej cudzozemskej firmy. — Treba by ich bolo viac po horňouhorských mestách, aby ten chudobný svet mal nejaký zároboček. Po niektorých stranách mal sedliak ešte niečo osohu s hôr, lež židi špekulanti spustošili všetko, a keď sa hory pomínú, chudobnému človekovi zostane len palica.

Zle na židov. Jako v minulom čísle, tak i v tomto musíme pridať, že: „ale nie u nás“, lebo veď naša krajina je Kanaánom, rajom židovstva, lež v Rusku. Jako nám známo, tu plod tento nešeredne pretriasajú a prehánajú. Židovstvo sa v najnovšej dobe zas úfa, že sa im snád lepšie povedie i v Rusku, lež, jako sa zdá darobné sú jejich nádeje. Polícia v Ruskom meste Kieve vypovedala istého kupca žida, pretože sa tam chcel pol roka zdržovať, ale okresné predstavenstvo odpovedalo, že nie, aby sa pratal.

DOPISY.

Od VRBOVÉHO, 29. jan.

Velavážený pán Redaktor!

Nemôžem zamlčať, čo čítal som v »N.-Novinách« o Komlóssym, o bývalom našom ablegátovi. Kto by si bol pomyslel, že tento pán, keď raz zostane kanonikom, tak bude kepienkom obraciať a proti strane ľudu že bude vystupovať. Veľmi nás mrzí, že práve nášmu bývalému ablegátovi zakričalo sa v snemovni:

Pfuj! Hanbi sa! O jednu horkú zkušenosť zase sme bohatší.

Teraz zase krásnych vecí dočítal som sa o Komlóssym v »Nár. Novinách« v čísle 20-om. Akýsi Šlahor šlahá tam Komlóssyho a píše, že Komlóssy veru tiež päty dral pred svojim vystúpením vo Vrbovom. „Prišiel si i ku mne — tak píše o vandróvke Komlóssyho — a siahnuť do nohavíc, vytiahol si z vrečka všetky svoje rodinné klenoty: dve zaušnice, tri zlaté prstienky, jednu náramnicu a niekoľko starých dvadsiatnikov a plačlivým hlasom modlikal si: »Pomáhajte mi, bratia, lebo je toto všetek môj majetok!« Hľa takto píšú o modlikaní Komlóssyho, a on predsa pýšil sa v snemovni, že nechodil hausírovať (žobrať) so svojim antisemitizmom. Lež čítal som v spomenu-tých novinkách i toto:

„V Kostolnom najvplyvnejšieho muža — evanjelíka — trúfal si získať tak, keď mu pod pečatou prísnej mlčanlivosti sdelil, že má úmysel hneď po voľbách stať sa luteránom.“

Ej, ej. A teraz pýši sa, že on bráni cirkev a katolícke náboženstvo! On, v ktorom teraz na svetlo vyšlo, že keď v Krajnom hausíroval s Istóczym, a keď prišli tam i kňazia z Hrachovišťa a z Vaďoviec, nepekne vyslovil sa o svojich spolubratoch. Šlahor takto píše o tom: »Ako ich zazrel, rozmrzený šepnul mi do ucha: Mám-li vidieť katolíckeho kňaza, radšej bych čerta videl!« Takto prezradil Komlóssy svoje srdco oproti svojim spolubratom, kňazom. A teraz chvastá sa, že on bráni cirkev, na oči vyhadzuje ľudovej strane, že ona nelásku, nesvornosť zapríčiňuje medzi kňazmi.

Komlóssy teraz upodozrieva ľudovú stranu, že je nevlastenecká, že s národnosťami, menovite so Slováckmi sa bratříkuje. Nuž, Šlahor píše, že Komlóssy poteraz bol by maličkým professorom v Trnave, »keby nie slovenskej národnej akcie vo vrbovskom volebnom okrese. Až podnes páli ma v duši slovo priateľa, pravotára K., ktoré sfa výčitku povedal mi, keď Komlóssymu ľud náš na Myjave robil ovácie: »Tohoto l . . . a my na našich pleciah pozdvihli sme hore!« Takto hľa bratříkoval Komlóssy so Slováckmi na Myjave, a predsa dobrým je vlastencom.

Komlóssy v snemovni hovoril, že ľudová strana len raz mohla vystúpiť, budúce sotva, pretože vraj »lahkovernosť ľudu možno len raz zneužiť.« Šlahor píše, že toto potvrdzuje i vrbovský šenkár a pečienkár, p. Kabát. »Ten verejne na ulici povie každému, kto to bol, čo ho vyzliekol z kabáta.« Teda p. Kabát znamenitým je svedkom, jakú má Komlóssy lásku k ľudu.

Šlahor takto dokončuje: „Alkotmány“ píše, že Komlóssymu po jeho reči jeden kollega, ktorý nepatrí k ľudovej strane, zakričal: „Pfuj!“ a druhý mu gratuloval: »Hanbi sa!« Ale Komlóssy má tvár Caligulu; jeho bagarie netkne sa opovržením. On bojuje so židovským heslom: Nur nicht schämen! (Len sa nehanbiť!)

Medzi chýrmi „Alkotmányu“ č. 23. čítal som zase, že ostrihomské kňazstvo ustáľilo sa, že s Komlóssym nebude mať žiadneho spoločenského obcovania. Medzi všetkými trestami toto je vraj najtrpší, ktorý upozorní môže Komlóssyho, aby sa obrátil. Nuž ale, čože je z toho, keď plášť obracia sa dľa vietra. Možno, že keď je kňaz »kam vietor, tam plášť,« vtedy ľahšie dosiahne dáke vyznačenie.

Veď čítal som, že grófa Gustáva Majlátha nechceli predložiť za nástupcu sedmohradského biskupa,

ponevác drží vraj s ľudovou stranou. Len na žiadosť kráľa predsa bude a už aj je gróf Majláth biskupom. Nuž, Komlóssy snáď nemal by také prekážky. Len či ho žiadať bude kto za biskupa?! *Machor.*

—
Od PIEŠŤAN, 27. jan.

Vážený pán Redaktor!

Veľmi veselo je u nás v tohoročnej zime. Zábavky tanečné síce neukazujú sa, ale miesto toho násilné tance po úradných kanceláriach prišli do módy. Sviňských tancov máme tiež dosť, slovom tancuje všetko stvorenie u nás i bez muziky. Niet teda divu, že i liberáli, a to tí pohlavári, tiež tancujú bez muziky. Takýchto fašiangov sme teda ešte nikdy nemali. Tieto liberálne tance, bez basi a bez huslí, dľa svedectva nitrianskych novín „Nyitr. Szemle,“ takto sa previedly.

V čísle 4. „Nyitr. Szemle“ písaly, že direktor štátnej školy, potom notár, slúžny a hlavný slúžny najprv pohašterili sa medzi sebou a potom začali tancovať, lež len chlap s chlapom. Tancovali nie pri muzike, lež pri kalamároch. Jeden druhého povyhadzovali vraj z úradu a síce: Kardhordó, notár piešťanský, dvoma obecnými sluhami vyhodil dal zo svojho úradu Simona, štátneho učiteľa; slúžny Rákóczy z úradnej miestnosti svojej vyhodil dal notára, hlavný slúžny Koronthály vyhodil dal slúžneho Rákóczyho, Simon direktor ale nedal vyhodit nikoho. Potom nasleduje druhá kapitola. Direktor Simon oznámil notára pre nadužívanie úradnej moci, slúžny Rákóczy ale oznámil tiež notára pre zpreneverenie a hlavného slúžneho oznámil pre nedbanlivosť v úrade. Teraz je vraj vyšetovanie. Notár vraj ošedivel od radosti cez jednu noc. Hovorí sa, že slúžnovský úrad v Piešťanoch má prestať. Takto teda tancujú teraz tí liberáli. Kučkujú sa spoločne, ktorí dosavád ľudovú stranu kučkovali, prenasledovali a predvolávali.

Jako v biblii čítame rod Dávidov, že Abrahám splodil Izáka, Izák ale splodil Jakuba, tak teraz kniha rodu našich liberálov píše takto: notár vyhodil dal Simona, slúžny ale vyhodil dal notára, hlavný slúžny ale vyhodil dal slúžneho, Simon ale nedal vyhodit nikoho, lež oznámil notára, slúžny ale oznámil hlavného slúžneho. „Merajme si jednakou mierou!“ takto píše evanjelium „Opravdového Kresťana“ v čísle 38. na 5. strane. Amen.

Fičúr.

—
BEZINY, (Orava).

Vážený pán Redaktor!

„Voľby“ v Orave.

Čakal som že sa niečoho dočítam v „Krešťan“-e o našej zaujímavej voľbe obecného rychtára. Lebo oravské voľby sú už chýrné po celej krajine, teda i najnovšia voľba rychtára zaiste zaslúži, aby o nej ct. čitateľstvo „Krešťana“ upovedené bolo. V našej obci Beziny mali sme rychtára 3 roky, človeka to súceho, mravného, ktorého sme ledva uprosili aby ten úrad prijal, čo nám na všeobecnú žiadosť aj učinil, a boli sme s ním aj v skutku vždy spokojní. Z ohľadu dôvery k nemu sme ho aj za stoličného výborníka vyvolili, rozumie sa že z ľudovej strany. Prejdúc 3 roky, nastáva zas nová voľba. On nám i včul ďakoval za ten úrad. Že vraj fažko je medzi dneskajšími okolnosťami byť rychtárom, teda na budúce aby sme si vyvolili iného súceho muža s pomedzi nás, rozumem len ľudáka. Zišli sme sa teda občania spolu, a

poradiac sa medzi sebou, vybrali sme troch súcich mužov, ktorí na prosbu našu prijali kandidáciu. 2 týždne pred voľbou sme zanesli mená kandidovaných do kancelárie p. slúžneho. Dozvediac sa to jeden tuhý liberál, ktorý sa len s takými seberovnými tiež potáranými ľuďmi liberálmi a sbankrotovanými gazdami, kamaráti, začal kortešovať za 3 týždne, každý večer v krčme alebo vo svojom dome. No nešiel ta nik na pijatyku k nemu iba práve jeho pár privržencov. Strachu nám teda mnoho nenarobil, že nás prevyšia, čo aj na hlasy pôjde, lebo tých bolo len asi 5 mužov. Lenže pán liberál si vec ináč premyslel. Ešte v lete, ba lanský rok hlasoval na stoličného výborníka liberála. K týmto „zásluham“ pojal si ešte i patróna so sebou, totižto židáka, lebo židák je múdry a dobrý patrón. jak iný nepomôže, ten isto.

Takýmito >zásluhami< a patrónmi ozbrojený, tiež sa uchádzal u p. slúžneho o kandidáciu. Prišiel deň voľby, čakali sme všetci p. slúžneho u rychtára, ktorý konečne prišiel i s notárom a 2 žandarmi. Zahájil reč a hovoril nám, že on si má právo sám rychtára vymenovať, jako i ostatný úradný výbor. Jako povedal, tak aj urobil. Toho liberála nám nasilu >vyvolil.<

My sme darmo skríkli: „nechceme ho!“ všetko darmo. I p. farár prosil, aby ten nebol proti vôli celej obce, ale nič neosožilo. Tak sme teda odišli preč z izby von, nehali sme p. slúžneho samého, protokol sme nepodpísali. Za podrychtára a prisažného nechcel žiadne ostať pri vyvolenom rychtárovi, tak len sám ostal.

Po voľbe sme sa zase žišli, a vyvolili si rychtára, podrychtára a prisažného, a zapisali do protokola, lenže o 2 dni prišli žandári robiť s nami poriadok. Proti voľbe sme zadali protest, ale vieme že marné všetko naše vynasnažovanie!

P. T., občan a roľník Bezinský.

VYOBRAZENIE

Každý kresťan zná z Biblie o úteku blahoslavenej Panny Márie s malým Ježiškom a svätým Jozefom do Egyptu. Naše vyobrazenie predstavuje, jako sa Matka Božia pod chatrným, polozbúraným staváním utiahla, aby s Jej požehnaných prsí nakrmila človekom sa stalého Syna Božieho. Jozef zatiaľ zaiste v meste, lebo v dedine chodí, aby zaopatril nejakého pokrmu pre jej cestou ustatú slúbenicu i pre seba. Legenda mnoho zázračného poznačila z histórie úteku tohoto. Dľa tejto cestovateľa boli ochránení od nehody počasia, a kadekoľvek išli, jakékoľvek výhryce byly, okolo nich bolo tichúčko, a po jejích šlapajách rástly spanilé kvetiny. Či si myslela vtedy bedlivá Božia Matka, keď zázraky tieto videla, že pre zlosť ľudskú jednúc na tožskej tvári jej milého Ježiška krvavé ruže budú prekvitať? — Pri patrení na vyobrazenie toto pomyslíme si horké umučenie Kristové, a v našich prenasledovaniach posilňujeme sa tým povedomím, že čím viac nás prenasledujú nepriatelie viery Kristovej, tým istejšie je, že sme praví nasledovatelia pre jeho učenie prenasledovaného Spasiteľa.

Panslávská ľudová strana.

Zoltán Zmeškaľ, krajinský vyslanec ľudovej strany mal v snemovni veľkú polemiu s ablegátom Lehoczky, ktorý pri frenetičnom schválení liberálneho tábora podozrieva ľudovú stranu, že „pakuje“ s národnosťami menovite Slováckmi. Zmeškaľ naproti napádaniu — ponač mu predseda snemu v tejto otázke ďalšie právo hovorenia odobral — prinútený je v časopisoch poukázať na bezzákladnosť podozrievania Lehoczkeho. — Ľudová strana nepakuje, nejedná sa s národnosťami, jako to práve vláda robí so sedmohradskými národnosťami, ba práve jednotliví ablegáti tu ešte i nad národnostný zákon z r. 1868 nadlicitujú. Národnosti ľudovú stranu nenapomáhaly nikde, ba práve liberálov — lebo keby sa vskutku tak bolo stalo, pri všetkých možných figloch Bánffyho by na celom hornozemsku ani len jedného mandátu vládna strana nebola dostala.

Ano liberálni kandidáti, jako Árpád Kubinyi vtedy nepaktovali s národnosťami, keď nebozem sľubovali, jako si jejich národnostných práv budú všímať, o napomáhanie slovenskej kultúry sa starať atď.

Divno, že práve Lehoczky napáda ľudovú stranu a Turč. Sv. Martinských panslávov, ktorý sa bol r. 1886 sám zaujal o žiakov, Ján Duchaja a Ludevíta Paulinyho, ktorých pre panslavismus z Késmárckého gymnásia vypustili. On sám cestoval v záujme jejich do Késmárku a vytruboval že panslavismus vôbec ani nejestvuje. Lehoczky, keď ešte pisárom bol v Turč. Sv. Martine u okresného súdu, sám obcoval s panslávami, Dullom a Hurbanom . . .

Radí mu teda Zmeškaľ, aby nabudúce pred svojim domom zametal.

Máme mnoho peňazí.

Na štátne matriky treba 1,540,000, teda vyše poldruha milliona zlatých. K tejto summe pridať sa ešte musia útraty na tlaky a denné platy dozorcov matrik. Sem pripočítat sa musia i unuvania, furmánky, útraty a straty času jednotlivých občanov. Vidíme teda, že liberáli nehovorili pravdu, keď chválili sa, že nové matriky veľmi lacné budú. Škoda vyhadzovať toľké summy na tie matriky, ktoré vyslanec Eötvös „hlúpymi“ pomenoval. Ale tu v Uhorsku máme mnoho groší. Z možných poplatkov ľudu udelilo sa na peštianske divadlo („Nemzeti Színház“) 58,000 zl. a na divadlo „Opera“ 215,000 zl. Noviny „Alk.“ č. 31. pí-

saly, že do týchto divadiel chodia najviac ľudia z Leopoldova a Terozova, teda z tých čiastok Pešti, kde najviac židov býva. Do týchto zábavných miest chodia vraj liberálni páni, aby mamelucký svoj plat prefúkať mohli v necudných divadlách v rozpustilej spoločnosti tanečnic a herečiek (teatristiek). A kto platí vraj štátu, aby 300,000 zl. podpory dostávaly také zábavné miesta? Tí, čo platia, sú vraj dolnozemeckí roľníci, vyvandrojúci Slováci a biedni Rusinci. Avšak proti tomu neopováž sa ani muknúť, lebo hneď budeš vlastizradcom. Na školy niet peňazí, kňazi nech plat svoj (kongruu) sami si polepšia. Na kňazov svobodno hrešiť, lež teatristky treba chváliť. Do kostola liberáli ani darmo nechodia, lež do divadiel, do orfeuma tým viac. Keď štát nebude mať peňazí, marnotratníci hneď vyhrážajú sa, že shabú majetky Cirkve, a predajú ich pánom z Leopoldova (židom), alebo rozdelia ich medzi sebou a s platom zostanú dlžní štátu. Toto je vraj to gazdovanie, ktoré rozhorčuje ľud. „Nuž ale čo z toho, keď liberálom daná je moc a Bánffy čo kočiš drží obrok a bič.“ Takto noviny „Alkotmány“ píšu. Máme teda na matriky, na divadlá dosť peňazí. Teda len fašangujme ďalej!

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vážny odkaz. Cteným pánom duchovným sdelujeme, že Veľký Kresťanský Kalendár a Príprava ku spovedi i *erga sacra* sa môžu dostať. Kto prijme 10 *sacra*, dostane 12 výtiskov kalendára; kto prijme k odbaveniu 20 *sacra*, dostane 25 výtiskov Kalendára. — Príprava ku spovedi ale *erga unum sacrum* v broš. dostanú sa 3 výtisky alebo 2 viazané výtisky *erga 1 sacrum*, kto viac objedná, ten primerano lepšie obide. V tejto záležitosti treba sa obrátiť na Jozefa Jandu, kaplána v Jozefove v Budapešti, VIII. Mária-Tereziatér 9., ktorému bol poslal jeden pán biskup viac sto zlatých na menovaný cieľ.

Legenda, čítanie o svätých; cena viaz. v. 70. x. Vydal Spolok sv. Vojtecha v Trnave,

Úctive prosíme našich ct. predplatiteľov, aby číslo obalky, pod ktorou im noviny chodia, na krajec nám naznačili ráčili, lebo takto ľahšie si do knihy zapísať môžeme.

Prosíme ct. horliteľov, keby ráčili peniaze za kalendáre sinkasovať a nám čím skorej poslať na pána F. Bleszkány, ktorého nápis je na kalendári.

Š. B. Čaca: Sľuby sa sľubujú — redaktori sa radujú! Pozdravuje Vás Zar . . . dy!

Jano z budy: Otázka je skutočne aktuálna. Antisemitismus máme na tapéte. A že pretriasať sa musí, je istá vec. Teda do čím skoršieho videnia.

J. K. Ny. L.: V liste Vám všetko zdelíme. Dotedy vďaka za dopis!

Rom. Z. Bičica: S najväčšou ochotou. Veď ľud náš dobrý nám treba poučovať, a zvláštne v tomto ohľade. Ostatne v liste.

Očitý svedok: Žiadosti Vašej vďačne zadostučiním i napozatým kedykoľvek.

K: Vyhovíme žiadosti Vašej vďačne, ba tešilo by nás keby sme si Vás medzi stajných spolupracovníkov našich získať mohli, úfame. Vďaka za básne!

J. H. Veká-Ves, Orava: Prosíme o malinkú trpezlivosť.

J. K. Kollárovice: Neboli sme v stave dotedy — lež v najkratšom čase pride čo má prísť.

Ivan Bednárík, Lipovloni: Predplatok pošlite Kresťana sme Ivanovi Žemlovi poslali. Oslovte ho, aby tiež zaslal predplatok.

Fr. Bugyinszky, Nová-Baňa: Noviny sme poslali a prosíme, aby ste na nás nezabývali.

Ondr. Bizub, Manhefka Vilh. a Jul. Szimplen: Čísla sme poslali.

Ján Novák Vradišt. Noviny posieláme.

Fr. Bardinovszky, Frajšťák. Omýlom sa stalo, chybu sme ale vypravili, časopis na pravé meno posieláme.

Joz. Rikán Bromberg, Prajsko: predplatná cena na rok 4 fl. t. j. 7 marék. Číslo sme zaslali.

Rich. Karács, Velsicz. Noviny už v piatok dáme na poštu, aby ste ich v nedeľu dostali. Jestli nie, reklamujte ich na poštu.

Fr. Hrdanek, Severná Amerika: List sme obdržali, prezreli a v poriadku naši.

Ján Lukáčik, Egbeil. Jestli máte vôľu žiadosť Vašu jako inserát uverejniť v Kresťane, dajte nám na vedomie.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondenčnej karte nepýta druhé, lebo to je nevhodné a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný urobiť každý pošťový úradník úplne za darmo. Keď by

niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direktcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osob, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knižná polica.

„Herkó Páter“ týždenník stojí na celý rok 2 zl.; a vychádza na 16, tu na 8 stranách. Jediný katolícky žartovný časopis. Veľmi vrele ho odporúčame. Redakcia „Herkó Pátra“ Budapešť IV., Zsibárus u. 7.

„Velká pliaga sveta“ výnde z tlače po februári s trikrát toľkým obsahom, jako je „Velká Novina; objednať sa môže u Michala Vargu vo Vacove za 75 kr.

„Naša Nádej“, mesačník stojí na celý rok 80 kr. Veľmi prospešne poučuje ľud o sviatosti oltárnej. Vydáva ho kaplán Michal Varga vo Vacove (Vác).

„Dom Tobijašov.“ Výborné — asi 300 strán obsahujúce — dielo, ktoré každej rodine len vrele odporúčať môžeme. K dostaniu je za 65 kr. v Teplej (Lenge) pp. Bélabánya u dvp. farára Richarda Osvalda.

„Velká novina“ výborný sošit o la saletteskom tajemstve. Za 25 kr. sa môže objednať u redaktora „Naša Nádej“ vo Vacove.

„Príprava ku spovedi“. Modliaca knižka pre deti. Vo viazanom stave stojí 15 kr. Soslovenčil J. Janda. Vydala ju Lujza Csery, Budapest, VI. Podmaniczky u. 15.

„Lurdský kalendár“. Spracoval Jozef Janda. Stojí i s poštu 35 kr. Mészáros K. Budapest, IV. Ferencziek zárdája.

Obchodné zprávy.

1. Zboží: Pšenica 7.95—8.60 zl. Raž 6.55—6.70 zl. Jačmeň na krm. 4.10—4.45 zl. do pálenic 5.20—5.90 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.90—6.35. Kukurica: 3.45—3.50. Proso: 5.35—5.69. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.75—09.50. Kohnopné semeno: 08.55—09.00.

3. Strova: Veľká biela fyzula 7.00—7.20; tmavá 8.00—8.40 okružlá: 7.00—7.30, tarkavá 8.00—8.40. Šošovica 10.00.28.00. Hrach 8.50—13.00. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželom: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—2.80. Slama. Na postielanie: 1.30—1.45. Žup 1.50—1.65.

6. Siatie: Červená datelina 28—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ľadník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boli ceny.

Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jedor kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovozeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Voak 164—165. Vajca 40—50. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 185—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Telaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Telaciny najl. viksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

P. t.

S týmto uctive oznamujem, že chcúc sa samostatným učiniť, opustil som pod mestskou vežou nachodiaci sa assekuračný závod, a prijal som na vlastnú ruku hlavné zastupiteľstvo jednej staršej a v dobrom mene stojacej záručnej fond 24 millionov korún majúcej kresťanskej uh. kr. assekuračnej spoločnosti „Dunaj“ pre Trnavu s rozšíreným okolím. Prevzal som všetky odbory, asice: poistenie proti ohňu, krupobitiu a poistenie premávky s ktorými sa zaoberať chcem.

Dôvera ktorú som si posial nadobudnul dá mi s istotou očakávať, že aj Vašnosť mňa po vypršaní svojej doterajšej assekuracie s preneseným teže pocti.

Keď spolu uistujem, že všetkie obchodné smluvy, menovite pri požiarových škodách rýchlo a správne prevediem, prosím za láskavé prihlášky, a značím sa s hlbokou uctou

Teodor Karner

Moj nový práve teraz sa sriadajúci závod nachodí sa v hrubej ulici v Trnave naproti mestskému domu.

TLAČIAREŇ „SVÄTÉHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

VINCENT MOZSNY

odporúča k láskavému povšimnutia preveleb. duchovenstva jeho najmodernejším nárokom zodpovedajúcu

FABRIKU NA ORGANY

V Prešporke, Štefánia-út číslo 29

(vo vlastnom dome.)

Hotové organy vo veľkom počte, všetky do tohoto odboru patriace reparácie sa prijímajú a za levnú cenu zhotovuju.

Zvláštnejšie diela: v Nitre, kath. chrám G. Sz. Benedeku, Modore, Prešporke: korunovací chrám, Nagy Magyar-e, Zurány-e Féltorony-e (mošonská stolica) Bezeny-e P. Sz. György-e, Komjáth-e, N.-Ivánke, Sopornyi: farský chrám; Nagy-Macséd-i, Trenčianskych-Bánovcák, Búr-Szt-György, Komárne, Tardos-Veselény, Nagy-Bucsán-e atď. atď.

Brnenské SÚKNO

Najmódnejšie látky a ostatky.

Bezprostredný a najlacnejší prameň, najvkúsnejších a najvýbornejších výrobkov!

Pýtajte si

hojnú sbierku tých najnovších jasenných a zimných látok kammgarnov, palmerstonových, ševiotových a lodenových látok zo skladu kr. a cis. výsadných jemnosúkených fabrik na vlnené tovary

MORICA SCHWARZ
v Zwittau (Brno) 15.

Aj tá najmenšia miera je k dostaniu. Čo nezodpovedá, naspák sa prijme. Ukážka zdarma. Rozposiela sa doberkou.

Tisíce uznani.

Ukážky bez objednania naspák sa požadujú.

Papier makulatúrov
je k dostaniu u nás; metrický cent
stojí 6 zl. 50 kr.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

BUDAPEST,

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hneď platiť.